

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 59/18

Λουξεμβούργο, 3 Μαΐου 2018

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-207/16
Ministerio Fiscal

Ο γενικός εισαγγελέας H. Saugmandsgaard Øe προτείνει στο Δικαστήριο να κρίνει ότι ακόμη και ποινικά αδικήματα που δεν έχουν ιδιαίτερα σοβαρό χαρακτήρα μπορούν να δικαιολογήσουν την πρόσβαση σε μεταδεδομένα βάσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αρκεί η εν λόγω πρόσβαση να μη συνιστά σοβαρή προσβολή της ιδιωτικής ζωής

Στο πλαίσιο έρευνας σχετικής με κλοπή πορτοφολιού και κινητού τηλεφώνου με χρήση βίας, η ισπανική δικαστική αστυνομία ζήτησε από τον ανακριτή να της παράσχει πρόσβαση στα δεδομένα ταυτοποίησης των χρηστών των τηλεφωνικών αριθμών που ενεργοποιήθηκαν από το κλεμμένο τηλέφωνο κατά τη διάρκεια περιόδου δώδεκα ημερών από την ημερομηνία της κλοπής. Με διάταξη του, ο ανακριτής απέρριψε το αίτημα αυτό ειδικά με την αιτιολογία ότι τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορά η ποινική έρευνα δεν συνιστούν «σοβαρό ποινικό αδίκημα» –ήτοι, κατά το ισπανικό δίκαιο, αδίκημα το οποίο τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή άνω των πέντε ετών–, καθόσον στην Ισπανία η πρόσβαση στα δεδομένα ταυτοποίησης επιτρέπεται μόνο για αυτό το είδος αδικημάτων. Το Ministerio Fiscal (ισπανική εισαγγελική αρχή) άσκησε ενώπιον του Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακού δικαστηρίου της Tarragona, Ισπανία) έφεση κατά της διάταξης του ανακριτή.

Η οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες¹ προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τα δικαιώματα των πολιτών όταν ένας τέτοιος περιορισμός συνιστά αναγκαίο, κατάλληλο και αναλογικό μέτρο, στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, της εθνικής άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας ή για τη διασφάλιση της πρόληψης, της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της χωρίς άδεια χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Στις αποφάσεις του στις υποθέσεις Digital Rights² και Tele2 Sverige³, το Δικαστήριο χρησιμοποίησε την έννοια των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων» για να εκτιμήσει τον θεμιτό και

¹ Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (ΕΕ 2002, L 201, σ. 37), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 337, σ. 11).

² Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland κ.λπ. (C-293/12 και C-594/12, βλ. AT αριθ. 54/14). Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρη την οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ (ΕΕ 2006, L 105, σ. 54).

³ Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, βλ. AT αριθ. 145/16). Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, αφενός, «εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση του συνόλου των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως όλων των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών αφορώσα όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας» και, αφετέρου, «εθνική ρύθμιση η οποία καθορίζει τα σχετικά με την προστασία και την ασφάλεια των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως και, ιδίως, την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα, χωρίς να περιορίζει την εν λόγω πρόσβαση μόνο στις περιπτώσεις που συνδέονται με την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος, χωρίς να προβλέπει ότι η εν λόγω πρόσβαση υπόκειται στον προηγούμενο έλεγχο δικαστηρίου ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής και χωρίς να επιβάλλει τη διατήρηση των εν λόγω δεδομένων εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης».

αναλογικό χαρακτήρα μιας επέμβασης στο δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής καθώς και στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δικαιώματα τα οποία αμφότερα κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακό δικαστήριο της Tarragona) εκθέτει ότι, μετά την έκδοση της διάταξης του ανακριτή, ο Ισπανός νομοθέτης θέσπισε δύο εναλλακτικά κριτήρια για τον καθορισμό του βαθμού σοβαρότητας των αδικημάτων σχετικά με τα οποία επιτρέπονται η διατήρηση και η ανακοίνωση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το πρώτο κριτήριο είναι ουσιαστικό και συνδέεται με την τρομοκρατία και με τα εγκλήματα που τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Το δεύτερο κριτήριο είναι τυπικής φύσεως και θέτει ένα ελάχιστο όριο τριών ετών φυλάκισης. Το ισπανικό δικαστήριο διευκρινίζει ότι το όριο αυτό μπορεί να καλύπτει τη μεγάλη πλειονότητα των ποινικών αδικημάτων. Έτσι, το Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακό δικαστήριο της Tarragona) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τον τρόπο καθορισμού του ορίου σοβαρότητας των ποινικών αδικημάτων πέραν του οποίου μπορεί να δικαιολογηθεί, υπό το πρίσμα των ως άνω αποφάσεων του Δικαστηρίου, επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα, κατά την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Henrik Saugmandsgaard Øe διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι μέτρο όπως αυτό που ζήτησε εν προκειμένω η δικαστική αστυνομία συνιστά επέμβαση στο δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής καθώς και στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εντούτοις, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι, **στις αποφάσεις Digital Rights και Tele2, το Δικαστήριο συσχέτισε τη διαπιστωθείσα σοβαρότητα της επέμβασης με τη σοβαρότητα του λόγου που τη δικαιολογεί.** Επομένως, για να απαιτηθεί να υπάρχει, όσον αφορά τη δικαιολόγηση μιας τέτοιας επέμβασης, «σοβαρό ποινικό αδίκημα», προκειμένου να επιτραπεί παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, **η επέμβαση πρέπει να είναι σοβαρή. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, το βασικό αυτό στοιχείο δεν συντρέχει εν προκειμένω.**

Ο γενικός εισαγγελέας προσθέτει ότι η φύση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης επέμβασης διαφέρει από εκείνη των επεμβάσεων που εξετάστηκαν στις δύο προαναφερθείσες αποφάσεις. **Πράγματι, πρόκειται για στοχευμένο μέτρο** το οποίο αποσκοπεί στην παροχή, στις αρμόδιες αρχές και για τους σκοπούς ποινικής έρευνας, πρόσβασης σε δεδομένα που κατέχουν για εμπορικούς σκοπούς πάροχοι υπηρεσιών, και το οποίο αφορά μόνο την ταυτότητα (ονοματεπώνυμο και ενδεχομένως διεύθυνση) περιορισμένης κατηγορίας συνδρομητών ή χρηστών συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, ήτοι αυτών των οποίων ο τηλεφωνικός αριθμός ενεργοποιήθηκε από το κινητό τηλέφωνο του οποίου η κλοπή αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας, **και τούτο κατά τη διάρκεια περιορισμένης περιόδου, διάρκειας δώδεκα ημερών. Ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι οι δυνητικά επιζήμιες συνέπειες, για τα πρόσωπα τα οποία αφορά το επίμαχο αίτημα πρόσβασης, είναι μετριασμένες και περιορισμένες σε συγκεκριμένο πλαίσιο,** καθόσον τα ζητούμενα δεδομένα δεν προορίζονται να δημοσιοποιηθούν στο ευρύ κοινό και η δυνατότητα πρόσβασης που παρέχεται στις αστυνομικές αρχές πλαισιώνεται από δικονομικές εγγυήσεις, δεδομένου ότι υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. **Επομένως, η επέμβαση την οποία συνεπάγεται η ανακοίνωση των εν λόγω δεδομένων ταυτότητας δεν έχει ιδιαίτερα σοβαρό χαρακτήρα,** καθόσον, υπό τις ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις, τέτοια δεδομένα δεν θίγουν άμεσα και έντονα την ιδιωτική σφαίρα των ενδιαφερομένων.

Ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι, κατά την οδηγία, παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών μπορεί να δικαιολογηθεί από τον γενικού συμφέροντος σκοπό πρόληψης και δίωξης των *ποινικών αδικημάτων*, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση όσον αφορά τον χαρακτήρα τους. Επομένως, δεν είναι επιβεβλημένο τα ποινικά αδικήματα που νομιμοποιούν το επίμαχο περιοριστικό μέτρο να μπορούν να χαρακτηριστούν ως «σοβαρά» κατά την έννοια των αποφάσεων Digital Rights και Tele2. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, **μόνον όταν η επέμβαση είναι ιδιαίτερης σοβαρότητας πρέπει τα ποινικά αδικήματα που μπορούν να δικαιολογήσουν μια τέτοια επέμβαση να έχουν και τα ίδια ιδιαίτερη σοβαρότητα. Αντιθέτως, στην περίπτωση μη σοβαρής επέμβασης (ήτοι όταν τα δεδομένα των οποίων ζητείται η ανακοίνωση δεν συνεπάγονται σοβαρή προσβολή της ιδιωτικής ζωής), ακόμη και τα ποινικά αδικήματα που**

δεν έχουν ιδιαίτερα σοβαρό χαρακτήρα μπορούν να δικαιολογήσουν μια τέτοια επέμβαση (ήτοι την πρόσβαση στα ζητούμενα δεδομένα).

Ειδικότερα, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης η πρόσβαση των αρμόδιων αρχών στα δεδομένα ταυτοποίησης που κατέχουν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όταν τα εν λόγω δεδομένα καθιστούν δυνατό τον εντοπισμό των φερόμενων δραστών ποινικού αδικήματος μη σοβαρού χαρακτήρα. Ο γενικός εισαγγελέας συνάγει ότι, υπό το πρίσμα της οδηγίας, το μέτρο που ζήτησε εν προκειμένω η δικαστική αστυνομία συνεπάγεται επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην οδηγία και στον Χάρτη, της οποίας ο βαθμός σοβαρότητας δεν είναι επαρκής ώστε η εν λόγω πρόσβαση να πρέπει να επιφυλάσσεται μόνο για τις περιπτώσεις στις οποίες το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα έχει σοβαρό χαρακτήρα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106